

SBORNÍK

2001

Státní okresní archiv
Přerov

Václav Bednář

Druhá světová válka posuzovaná z Hranic

V okresním archivu v Přerově-Henčlově je ve spisové agendě Městského národního výboru Hranice, v kartonu č. 52, pod inventárním číslem 463, uložen obsáhlý písemný materiál, nazvaný „Československo ve II. světové válce“.

Základem uváděného písemného materiálu je osobní deník, který si v dramatickém roce 1938 začal psát profesor Hospodářské školy v Hranicích Alfonz V. Musiol. V roce 1939 byl prof. Musiol přeložen do Bzence na stejnou školu a zde byl v roce 1942 penzionován. Po penzionování se vrátil do Hranic, kde vlastnil rodinný dům a v psaní deníku, o němž zprvu předpokládal, že ho využije pro zápisy do rodinné kroniky, pokračoval. Vzhledem k tomu, že poznámky prof. Musiola odrážely události v Hranicích v době nacistické okupace, i v letech služebního působení v Bzenci, neboť autor do Hranic pravidelně dojížděl, usnesl se MNV Hranice na svém zasedání dne 28. května 1946 pověřit prof. Musiola, aby zpracoval se zpět-nou platností kroniku města od roku 1939 do 1. května 1946.¹ Po tomto datu měla vést kroniku města Hranic učitelka Semerádová.²

I když to ze zápisů MNV ani Rady MNV přímo nevyplývá, je pravděpo-dobné, že v průběhu prepisování původně stenografických zápisů z váleč-ných let do podkladové zprávy pro kroniku města si profesor Musiol uvě-domil, že jeho poznámky jsou příliš subjektivní a ve vztahu k Hranicím málo konkrétní. Ačkoliv tyto podkladové materiály ukončil 27. července 1947, rozhodl se pro zásadní obohacení zdrojů tím, že se obrátil na více než čtyřicet institucí a osobností s požadavkem, aby pro obecní kroniku i oni vylíčili průběh válečných událostí.

Shromažďování těchto svědectví se protáhlo o další dva roky. Mezi tím však došlo v únoru 1948 k nastolení totalitního systému. Když tedy v říj-nu 1949 předložil prof. Musiol soustředěný písemný materiál ke schvále-ní tzv. letopisecké komisi MNV, byl jako ideologicky nepřijatelný odmít-nut. Vyplývá to ze zápisů Rady MNV z 28. října 1949. Zápis bodu 7 konstatuje: „*Předseda MNV soudruh Matyáš sdělil*“, že „*letopisecká komi-se uznala*“, že „*kronika navržená prof. Musiolem naprosto nevyhovuje, a že tento kroniku nemůže přepracovat... Usneseno odvolat prof. Musiola z funkce kronikáře, ustanovit kronikářem Miloše Semeráda a požadovat od prof. Musiola vrácení všech dokumentů a sdělení, které se mu dostalo od veřejných úřadů a podniků.*“³

Jak je vidno z dopisu prof. Musiola MNV města Hranic z 14. listopadu 1949⁴, podkladové rukopisy pro obecní kroniku Hranic za válečné roky 1939–1945 obsahují tři základní části:

1. Fascikl spisu „A“ 43 příloh. Jde o svědectví osobností, vybraných kronikářem a popisujících dle stenografických záznamů jejich subjektivní zážitky z nacistického období.⁵
2. Spis „B“ je výpis A. V. Musiola z „vlastní kroniky“, tedy ze soukromého deníku válečných let. Je uspořádán tematicky podle událostí a začíná konfliktem československého státu se sudetskými Němci a jeho zneužívání nacistickým Německem, přes mnichovskou tragédii a likvidaci československého státu. Podle dohody kronikáře se zástupci MNV Hranice nekončí ukončením 2. světové války v Evropě, který se shodou okolností kryje se dnem osvobození města Hranic od nacistické poroby (8. 5. 1945), ale překračuje válečné události do roku 1946. Dokumentuje poválečné volby dne 26. května 1946, kdy se v ČSR, jako v jediném evropském státě, komunistická strana, pomocí relativně svobodných voleb stala vládnoucí silou, dále okolnosti a průběh návštěvy prezidenta Dr. Edvarda Beneše v Hranicích dne 17. července 1946 a nakonec i dobové názory autora na Dvouletý hospodářský plán.⁶
3. Fascikl „C“ doplňuje obě svědectví 30 dalšími tzv. Prameny obecní kroniky.⁷

Do konfliktní situace s MNV Hranice v roce 1949 sestavil prof. Musiol návrh definitivního zápisu do kroniky města za roky 1938 a 1939. Ostatní části předpokládané kroniky jsou ve formě podkladů. To však nikterak neumensňuje jejich faktografický význam pro historii Hranic a hranického regionu. Je tomu spíše naopak, neboť přes mnohé další pokusy nebyla válečná kronika Hranic až dosud zpětně dopsána. Řada subjektivních prožitků a svědectví o 2. světové válce, jak je sebrané písemné materiály souhrnně nazvané „Československo ve 2. světové válce“ poskytují, tím tvoří významný zdroj poznání nejen o konkrétních událostech, ke kterým v Hranicích a okolí v letech 1938–1946 došlo, ale také, a především, vzácně vystihují atmosféru poválečných let. Podtrhují autory přehlížené a nevnímaný dobový nacionalismus, svádějící jednostranné zločiny válečných let na „*Němce, Maďary a kolaboranty*“, aniž by specifikoval, že šlo o prvou v českých zemích poznanou formu totalitního systému, ohrožující samotnou fyzickou existenci českého národa a vyvolanou a umožněnou nacistickou ideologií. I když jen v náznacích a v méně či více zřetelných narážkách, zvláště svědectví, shromážděná prof. Musiolem ve fasciklu „A“ dokumentují, jak byl poválečný „český“ nacionalismus umně využíván KSČ jako nesmírně účinný prostředek k centralizaci moci. I když tedy jde o lokální mozaiku subjektivních vyprávění, je komplex těchto svědectví cenným historickým materiálem.

Do roku 1989 byl materiál uzavřen v archivu a nemohl být využit k historickému výzkumu, neboť trvala ideologická nepřijatelnost řady svědectví, nazývaných prof. Musiolem „referáty“. Po roce 1989 nebyl zatím k historické práci využit.

Smyslem tohoto upozornění je poukázat na cennost uváděných písemností. Výběr z některých svědectví si dává za cíl přesvědčit příslušné orgány Městského úřadu v Hranicích, aby uvažovaly o vydání „Československa ve 2. světové válce“. Předpokládám, že publikace, která by takto

vznikla, by se stala žádanou pomůckou výuky dějepisu na základních a středních školách hranického regionu a byla by využívána i odborníky.

Výběr z „referátů“ hranických osobností a institucí autor této stati provedl podle vlastního uvážení. Vybral jsem vyprávění, která jsem považoval za zajímavá a pro mě neznámá či překvapivá. Samozřejmě to znamená, že historik-odborník by mohl za daleko podstatnější pokládat jiné části soustředěných svědectví, či osobního deníku prof. Musiola. Jedině souborné vydání celého díla, shromážděného prof. Musiolem, se může vyvarovat přiznané jednostrannosti a neúplnosti.

Výběr z některých „referátů“:

1. František Hradil, stolařský dělník, bytem Hranice Pod Hůrkou 601, narozen v roce 1924.

Jmenovaný uvedl, že byl v roce 1944 totálně nasazen na práci v Němecu. Pracoval v Hamelu, jižně od Hanoveru v letecké továrně. Z Hranic a okolí tam bylo nasazeno asi 300 mladých lidí. Práce byla normálně placena, pracovní doba byla dvanáctihodinová, trvala od 6.00 do 18.00 hod.. Stravování bylo v závodě, ale jídlo nekvalitní, maso jen jednou v týdnu, v pátek. Za 9 měsíců nasazení ušetřil asi 6000 korun, které však nemůže použít, neboť jsou na vázaném vkladu. Celkově v továrně pracovalo kolem 6000 osob, mezi nimi i političti vězni. Pan Hradil uvedl, že osobně pomáhal jednomu z nich, doktorovi práv z Brna, vězněnému v nedalekém koncentračním táboře tím, že mu přenášel poštu a balíky.

2. Paní Kořínková, v zastoupení své sestry Anny Stehlíkové, rozené Valentové, narozené v Hranicích 30. prosince 1881, bývalé učitelky, nyní v penzi. Paní Kořínková vypovídala za sestru, která se právě léčila v lázních.

Paní Stehlíková byla gestapem zatčena 5. listopadu 1941. Příčinou zatčení a současné domovní prohlídky byl poslech zahraničního rozhlasu. Udání údajně učinil škpt. bývalé ČSA Savicki, ruský emigrant, zajatý Němci v 1. světové válce. Savicki bydlel u paní Kořínkové a jeho milenka Vosáhllová chodila k paní Stehlíkové poslouchat zprávy cizího rozhlasu. Paní Stehlíková byla odsouzena v Olomouci na 1,5 roku vězení. Trest si odpýkávala v ženské věznici Jauer v Horním Slezsku. Zde onemocněla TBC pátěře a vězeňské orgány ji přemlouvaly, aby se přihlásila k německé národnosti, že bude propuštěna a bude se moci léčit. Odmítla, ačkoliv se její zdravotní stav neustále zhoršoval. Vězeňkyně byly ideologicky ovlivňovány i táborovým knězem. Chodily povinně každou neděli na mši a kněz kázal, že Němci jsou Bohem vyvolená rasa, určená vládnout světu. Vrátila se těžce nemocná 24. dubna 1943 po odpýkání trestu a za vězení jí byl vypočítán dluh 8505 korun, který po měsíčních splátkách platila až do května 1945. Po návratu z vězení byla 5 měsíců hospitalizována v hranické nemocnici, z toho 2 měsíce v sádrové šňěrovačce. Podle paní Kořínkové: „*Po požívání koňského masa a mazání koňským sádlem se její zdravotní stav zlepšil.*“

K výpovědi je dodatečná poznámka: „*Zemřela náhle v roce 1947.*“

3. Štábní kapitán Arnošt Hrbáč popisoval podrobnosti obsazení Hranic německými vojsky dne 15. března 1939.

15. 3. 1939 před 8. hodinou ranní přijelo před budovu divize vojenské auto. Vystoupil vyšší důstojník německé branné moci a byl uveden k veliteli posádky gen. Birulovi, aby s ním projednal předání posádky. Okupace kasáren byla prováděna po celý den 15. 3. 1939. Mužstvu byly zakázány vycházky, gážíste směli nosit pobočné zbraně. Celkově se likvidace československé posádky protáhla až do června 1939, v červnu 1939 byl do kasáren umístěn německý pěší pluk pod velením plk. Rosuma. Potom nastalo v Hranicích velké soustředování vojska. V srpnu 1939, po projevu polského ministra zahraničí Becka, se již vědělo, že se blíží polsko-německá válka. V té době začali do Polska přebíhat odpůrci nacistického režimu, ze Skaličky přeběhl například ThDr. Šrámek, který se později stal předsedou vlády v emigraci. V národnostně smíšených Hranicích vyvíjeli nacisté značné úsilí, aby se Češi s nějakým německým předkem hlásili k německé národnosti. K tomu byli určeni blokleitři, kteří pátrali po matkách a poskytovali úřadům podklady. Na vytipované občany byl potom činěn znatelný nátlak.

4. František Voldán, šofér u firmy Kopečný, kamenolomy Hranice.

(Podle mého názoru výpověď pana Voldána přináší množství dosud málo známých údajů, především fakta, že nacisté nijak zvlášť neskrývali vyvražďování Židů po vzniku německo-sovětské války. Vyprávění pana Voldána dokazuje, že holocaust pravděpodobně nebyl zcela nečekaným a neuvěřitelným zločinem.)

Na základě nařízení oberlandráty v Olomouci byl pan Voldán i s vozidlem odeslán v červnu 1940 do Polska. Firma Kopečný musela vyslat dvě nákladní vozidla i se šoféry. Po příjezdu do Krakova byli přiděleni k stavebnímu závodu Schalinger-Viděň, stavba silnic a mostů.

V roce 1942 byli převedeni k Todtově organizaci. Dostali za úkol postavit silnici na úseku Rovno-Korec. „*Viděli jsme, jak policie, složená z Litvanů přepadla židovskou obec v Rovně. Já jsem vjel omylem s autem do této židovské obce a nevěděl jsem, co se tam děje. Byla střelba a pobíhali tam lidé. Jeden policista řekl, že tam nesmím jet, ale já se nemohl s vlečákem otočit, tak ten policista jel se mnou. A já viděl jak strážníci berou děti a házeli je do dřevěných kár. Vzali děti jako kusy dřeva a házeli je do vozů. Ženské, které nemohly chodit, také naházeli na vůz, takže se přitom udusilo mnoho lidí... Policista si sedl ke mně a projeli jsme celým židovským městem. A tak jsem viděl, jak začínají vraždit Židy. Toho dne posbírali asi 22.000 Židů. Vyvezli je do okolních lesů, kde si museli vykopat jámy, svléci se a vojáci SS je postrlíleli. O počtu postrlílených Židů jsem se dozvěděl od rakouských vojáků.*“

V srpnu 1943, při pracovním nasazení v Kyjevě, dostal pan Voldán měsíční dovolenou. Je možno předpokládat, že alespoň v kruhu rodiny a přátel o děsivých zločinech nacistů nemlčel. Druhou řádnou dovolenou dostal v dubnu 1944 v Krakově, z té se již nevrátil a skrýval se, byl však zatčen a vězněn v Altenburku. Krátce před osvobozením koncentračního tábora uprchl a po měsíční anabazi se vrátil domů.

6. Jan Škrdla, člen SNB Hranice.

Podal svědectví o posledních dnech nacismu v Hranicích. Ústup Němců z Hranic trval nepřetržitě 3 dny a 3 noci. Hlavní ústup proběhl 6. a 7. května 1945 od Bělotína přes Jelení kopec, dále od Potštátu, Stříteže a Teplic. Němci ustupovali na Přerov. Pan Škrdla jako člen městské policie hlídkoval na ochozu radnice.

6.5. Němci vyhazovali koleje na městském nádraží, hradlo Pod Hůrkou a most u čertotínských vápenek. Na nádraží nechali cisterny s lihem, který si potom rozebrali místní obyvatelé. „*Dozvěděl jsem se také, že lidé rozebrali vojenské skladiště u severního nádraží (mundury, boty a jiné).*“

V neděli Němci zaujali palebná postavení dělostřelectva na Jelením kopci, kde byla celnice Protektorátu. Děla byla rozeřazena také na polích mezi divizí a tratí, v Drahotuších a u Rybářů. Odtud stříleli směrem na Čertotín.

V pondělí ráno 7. května 1945 zmizela děla od divize, u Drahotuš ještě zůstala. V poledne hlásila četnická stanice Střítež, že je ostřelována dělostřelectvem. Večer 7. května byl viděn první ruský tank u Kostelíčka, ale ještě se vrátil. Na město dopadly první ruské granáty 7. května ve 22 hodin. Přitom bylo zraněno 22 německých vojáků na Teplické třídě. Vzápětí byly vyhozeny všechny hranické mosty. Ráno bylo ohlášeno, že veškerou moc ve městě přejímá kpt. Žák. V 5. hod. ráno byl na radnici vyvěšen bílý prapor a vlajky sprátelených států, „*po zjištění, že německá vojska nejsou na blízku.*“

7. Josef Čoček, obuvnický mistr v Hranicích.

Na jaře 1945 byl nasazen na výkop mezi Bělotínem a Kunčicemi. Pracovali pod dohledem německých vojáků. Spolu s kamarády se pokusil opít tři důstojníky a vzít jim zbraně. To se však nepovedlo, musel utéci a až do osvobození města se skrýval Na pasekách u Koblihů.

8. Alžběta Pólová, manželka zahradníka na Teplické třídě.

Večer 7. května kolem 21.30 hod. dopadly dělostřelecké granáty do jejich skleníku. Ráno se tam šli podívat „*a teprve jsme viděli tu hrůzu. Moc pobítilých Němců. Jeden ještě žil a měl pod hlavou chlebník. Když jsem se na něj podívala, usmál se a řekl: „Keine. Hilfe. Wasser.“ Nechtěla jsem mu dát vodu, ale strážník mi řekl, abych mu vodu dala. A vtom přišel první Rus. Přišel pěšky. Ti Němci byli naloženi na plachtové vozy. Ruský voják hned šel a prohlížel jim kapsy. Radovala jsem se a plakala. V tom přijelo ruské auto a zrovna k nám. Toho dne u nás spalo 5 ruských vojáků. Čtyři na zemi a poručík na posteli. Ráno odjeli. Slušně se chovali, nic nevzali.*“

Paní Pólová dále popisovala tragické osudy raněných německých vojáků, kteří se marně snažili z místa náletu uprchnout.

9. Stanislav Zbořil, krejčovský mistr na Lipnické ulici.

Uvedl podrobnosti svého zatčení pro poslech „nepřátelského rozhlasu“ a podezření, kdo ho udal Gestapu. Byl vězněn od 13. června 1940 do 31. května 1942.

Připojil i podrobnosti o situaci v objektech bývalé VA krátce před osvobozením Hranic: „*V sobotu 5. května 1945 jsem stále vyhlížel před svým stavením blízko Vojenské akademie. Viděl jsem, jak německý četník hlídá*

dva zajatce: Rusa a Angličana. Ustupující němečtí vojáci jim házeli cigarety, ale četník jim je nedovolil vzít. Přesto se oba zajatci usmívali, když viděli ten zmatený ústup německé armády. V pondělí 7. 5. 1945 jsme se sou sedem Březíkem šli hlídat divizi. Německé vojsko tam již nebylo... V zahradě u Poláška jsme viděli 7 koní. Měli k sobě přivázané zabité husy. Ve VA byla nalezena motorka. Odvezl si ji mladý Hapala, ale potom se objevili dva němečtí vojáci a zbraní si vynutili motorku zpět. Při vchodu do akademie jsme viděli spoustu zabitých koní s vyhrzlými střevy.“

10. Evžen Sláma, kpt. zahraniční armády, 21. července 1946 na návštěvě u matky v Hranicích, jinak žijící v Anglii.

Emigroval 10. května 1939 do Polska, odtud lodí z Gdyně do Francie, kde nejprve pracoval jako číšník. Po zahájení války se přihlásil do ČSA a podrobil se výcviku v Agde. V dubnu 1940 nasazen na frontu, v létě 1940 se zúčastnil bojů na Marně a Loire. Po dramatickém 500 km ústupu se nalodil na anglickou uhelnou loď Cette a kolem Pyrenejského poloostrova doplul do Anglie. V hodnosti kapitána působil jako styčný důstojník u 21. pěší divize americké armády. 5. října 1942 se oženil se slečnou Unou Gillett, kresličkou vojenské kanceláře.

„Na vojně nechci zůstat. Chci se věnovat civilnímu povolání a převzít zastoupení československých výrobků v Anglii. Do ČSR se nevrátím. Jsem zde jen na dovolené, za matkou, žijící v Hranicích. Moje matka dostala za bratra Mirka, o rok mladšího, válečný kříž 1939 in memoriam.“ (Bratr pana Evžena Slámy – Jaromír Sláma – narozen 31. prosince 1911 v Hranicích, účastník protinacistického odboje, zemřel 17. března 1945.)

11. Antonín Vlodek, majitel domu na Staré střelnici:

„Hlavní Němci (dnes bychom uvedli nacisté), kteří to zde vedli, byli Juratsch z Hellerovy továrny a majitel pily Losert. V našem domě bydlel Sluszarz, plukovník ve výslužbě. Ten mě informoval o stížnostech Němců na Čechy a varoval před Němci. Bylo na mě udání a onen Sluszarz (snad rodem Polák) mě na to upozornil. Dříve byl členem Svazu československých důstojníků, a když přišli Němci, zástupcem Gestapa. Šéfem v Hranicích byl Clavin. Poněvadž Sluszarz nebyl dost radikální, byl prý odstraněn.“ (Plk. v. v. Sluszarz býval hejtmanem rakousko-uherské armády. V hranické Vyšší vojenské reálce zastával kromě jiného také funkci ceremoniáře a měl tedy „hlavní slovo“ při návštěvách významných osobností a při externích maturitních zkouškách synů vysoké šlechty na hranické vojenské škole.)

Pan Vlodek uvedl také podrobnosti likvidace mostu přes Bečvu:

„Před explozí byla vyhláška rozhlasem, abychom otevřeli okna, že nastane výbuch. Kameny doletěly až do našeho sadu. Obyvatelé našeho domu, 60 osob, se uchýlilo do sklepů, jež jsou velmi pevné... Rusové sem nemohli přijít, ježto byl zbořen most. Zbudovali pontonový most, který během 5 hod. odmontovali a odjeli k Přerovu. Měli jsme tu božský klid...“

12. Akademický malíř a sochař Ladislav Vlodek, bytem tamtéž doplnil, že „Hitler jako malíř – šetřil umělce... Umělci byli šetřeni až do 1. listopadu 1944, kdy bylo nařízeno totální nasazení všech umělců“. Mistr Vlodek byl od 1. listopadu 1944 do 15. března 1945 nasazen u firmy KUNZ. Potom

„zašel jsem za Smetivým na Úřadě práce v Lipníku, dodal mu nějaké kresbičky, a tak jsme to udělali. Úřad práce mě vyškrtl ze seznamu“.

13. Majitel autodílny Karel Helsner vzpomínal na „komunistického předáka Antonína Čížka, který byl elektrotechnikem v Hranicích. Po uzavření paktu s Ruskem si připevnil červenou hvězdu na kabát a známým také připevňoval takovou hvězdu. A tento snad nemístný žert se mu stal osudným. Byl vzat Gestapem do vazby a odsouzen na 4 a ½ roku vězení. Asi za dva roky zemřel na TBC. Komunisté Bégl a Milián, natěrači, byli rovněž zatčeni, ale vrátili se živí.“

Pan Helsner se dále ve vzpomínkách vrátil k záhadné vraždě obecního sluhu ze Zbrašova, jehož mrtvola, svázaná drátem, byla v dubnu 1945 vylovena z Bečvy. Podle jeho tvrzení do vraždy byl údajně zapleten domovník z hotelu Klíč Vítek, který byl po roce 1945 odsouzen Lidovým soudem v Olomouci na 15 let. Za bližší zjištění by stálo tvrzení pana Helsnera, že „čeští četníci hledali“ v jeho autodílně záhadné auto. Snad to bylo ve spojitosti s útekem francouzského generála Girauda. (Soupeř De Gaulla v protinacistickém odboji, orientující se na úzkou spolupráci s Američany.)

Velitelem německé domobrany v Hranicích (Volkssturmu) byl podle pana Helsnera Jambor, učitel na německé lesnické škole. Pan Helsner dodal: „Ten uprchl první.“

14. Josef Vavřík z hospodářského družstva v Čaputově ulici popsal okolnosti demolice 2 mostů u družstva 7. května 1945 v 23.30, dále škody způsobené dělostřeleckým ostřelováním Hranic v noci z 7. na 8. května 1945. Kromě toho řekl: „Stanislav Andrys, skladník hospodářského družstva v Bělotíně dostal ze Skaličky radiopřijímač od Monsignora Šrámka, který se před útekem do ciziny skrýval v Cyrilometodějském ústavu pro duševně nemocné ve Skaličce. Aparát měl zasypán pšenicí a zprávy sděloval známým.“ Dále obvinil ředitele hospodářské školy Sklenáře a bývalého pplk. ČSA, zvěrolékaře VA MVDr. Kračmára, že údajně „hájl Němce, že potřebují životní prostor“. Podle Vavříka se Sklenář stal v roce 1940 „strašným nacistou a obdivovatelem Třetí říše.“ Měl ho slyšet tvrdit: „Až se emigranti budou stěhovat domů ze zahraničí, vypůjčím si pušku a budu je střílet.“ Nadával na Židy a tvrdil, že „od Němců bylo hrdinství, že s Židy tak zúčtovali“.

Podle mého názoru uvedený výběr dokazuje, že svědectví hranických občanů solidním způsobem doplňuje poznatky o období nacismu v Hranicích a v hranickém regionu. Spolu s komentáři prof. Musiola o klíčových událostech 2. světové války a jejich odrazu v myšlení a chování našich předků je soubor písemností „Československo ve 2. světové válce“ unikátním retrospektivním pohledem na dějinné události, které dosud ovlivňují politický i mravní život současné společnosti.

Poznámky a přílohy:

- 1 Státní okresní archiv Přešov, Kniha zápisu MNV Hranice, zápis schůze dne 28. 5. 1946.
- 2 Tamtéž, zápis schůze ze dne 24. 6. 1946.
- 3 Tamtéž, zápis schůze dne 28. 10. 1949 (bod č. 9).

- 4 Tamtéž, kopie dopisu prof. Musiola MNV Hranice z 14. 11. 1949. (Příloha č. 1.)
- 5 Tzv. Referáty, zhotovené dle stenografických zápisů prof. Musiola a datované 11. 11. 1949. (Příloha č. 2.)
- 6 Příjezd prezidenta Beneše do Hranic, str. 73–74, výpis z kroniky prof. Musiola (karton č. 52, inv. č. 463).
- 7 Příspěvky jednotlivců, úřadů a korporací (karton č. 52, inv. č. 463 OA Přerov, příloha č. 3)

Příloha č. 1

V Hranicích dne 14. listopadu 1949.

P. T.

Místnímu národnímu výboru města HRANIC.

Současně odvádím rukopisy pro obecní kroniku za válečná léta 1939 až 1946 a k tomu doklady a přílohy. Dovoluji si žádati, aby mi byl laskavě vyplacen zbytek odměny za tuto veškerou práci.

Fascikl A obsahuje přílohy dle seznamu (43 kusů), B rukopis strojem: ČSR ve 2. světové válce, dle vlastní kroniky a seznam odváděných knih a brožur.

Fascikl C obsahuje prameny obecní kroniky města Hranic za léta 1939 až 1945. Přiložen je podrobný seznam těchto listin.

Výtahy z B a Doplnky z A jsou rukopisem budoucí Obecní kroniky. Dva roky 1938 a 1939 jsou již upraveny pro rukopis ku přepsání do knihy.

Dále odvádím Obecní kroniku z pera zesnulého ředitele Emila Cigánka za roky: 1935–1937. K ní jsem zhotovil OBSAH na 7 listech. Tyto listy musí vlepit knihař.

Dále odvádím nezávaznou Obecní kroniku, rovněž z pera řed. E. Cigánka za rok 1938. K ní je připojen mnou vyžádaný životopis autora a jeho vzpomínky z let 1938/1939 na 12 listech.

Jako doplněk této kroniky doporučuji vlepiti Parte o úmrtí obou hranických kronikářů: inspektora Č. Kramoliše a ředitele Emila Cigánka. Obě Parte jsem si vyžádal od ředitele P. Hykla.

Co jsem mohl vykonati pro obecní kroniku za léta 1939–1946, snažil jsem se udělati. Snad klidnější pozdější doby ocení i tuto práci.

Poroučím se Vám, pánové, a jsem mile rád ochoten podati vysvětlení při zpracování těchto listin za léta okupace.

Alfa Musiol, prof. v. v.
(podpis)

Příloha č. 2

A

Dne 11. XI. 1949

Obecní kronika města Hranic.

Referáty zhotovené dle stenogramů. Z těchto jsou výtahy v rukopise, vedené jako DOPLŇKY.

1/ Frant. Hradil, stol. dělník, Pod Hůrkou č. 601

2/ Josef Žeravík, pokladník ČSD, člen MNV

- 3/ Anna Stehlíková, odb. učitelka, Teplická tř.
- 4/ Arnošt Hrbáč, major, Teplická tř.
- 5/ Fr. Voldán, šofér firmy Kopečný, kamenolomy
- 6/ Jan Škrdla, člen SNB
- 7/ J. Čoček, mistr obuvn.
- 8/ A. Pólová, manželka zahradníka, Teplická
- 9/ Stan. Zbořil, krejč. mistr, Lipnická
- 10/ K. Gazda, posluchač lesnické školy
- 11/ Evžen Sláma, kapitán zahraniční armády
- 12/ Ant. Vlodek, maj. domu, Lad. Vlodek, ak. malíř
- 13/ K. Helsner, maj. autodílny, Masarykova tř.
- 14/ J. Vavřík, správce Hospod. družstva
- 15/ Jar. Tichák, ředitel školy, Vlasta Ticháková, posluchačka medicíny
- 16/ JUDr. Rudolf Šlachta, tajemník MNV
- 16 a/ Seznam ulic, jména
- 17/ Fr. Novotný, stavitel města Hranic
- 18/ Jiřina Pastrňáková, V Polomi, fojtství č. 1 (z toho není výtah)
- 19/ Michal Zeniuk, svrškař a II. nám. MNV. Odpovědi dle dotazníku.
(Pozn. Zdá se mi, že mnohé tyto odpovědi se nedostaly do Doplnků.
Nutno ještě prozkoumat. A.M.)
- 20/ J. Žeravík, pokladník ČSD
- 21/ Fr. Šrot, vrchní strážm.
- 22/ Fr. Jorda, úředník MNV
- 23/ Alfa Musiol, Přepis tajných stenogramů z válečné doby
- 24/ J. Pírek, správce plynárny, Dva dopisy
- 25/ Fr. Vítek, štrm. : 70 měsíců v zahraniční armádě
- 26/ Anna Zdráhalová, Vzpomínky z války
- 27/ Úřad práce v Lipníku 3 strany
- 28 a/ Fr. Bláha, Věci zemědělské 2
- 28 b/ Dějiny plynárny, vodárny a lázní 3
- 29/ Internační tábor 1
- 30/ Hellerova továrna, suken. 3
- 31/ Kunzova továrna čerpadel 3
- 32/ Vápenka Skalka 2

List 2. Ob. kronika Hranic. Přehled referátů. STRAN

- 33/ Cihelna Grodova 2
- 34/ Junák v Hranicích 1
- 35/ Německý referát (správa konfisk. domů v Hran.) 1
- 36/ Okresní soud, Dr. Vaněk 2
- 37/ B. Pavlíček, dozorce vězňů u Okr. soudu 3
- 38/ Ceník potravin r. 1937 1
- 39/ Stručné dějiny Voj. Akademie 7.5. až 14.5. 1945 6
- 40 a 41 vyškrtnuto
- 42/ Fotografie řed. Pošty J. Vojteckého
- 43 vyškrtnuto

ČSR ve druhé světové válce

Přepsal dle vlastní soukromé kroniky Alfa Musiol, prof. 74 stran
Seznam zhotovil v listopadu 1949 Alfa Musiol, ob. kronikář.

Kronikář A. Musiol, vrací Nár. výboru tyto knihy:

Fr. Zapletal: Osvěžme si paměť, příručka pro kronikáře

Dr. Fr. Beneš: Jak vésti pamětní knihu obce

Radimír Kunc: Clay – Eva volá Londýn

60 let Sokola HRANICE 1887–1947 (2 výtisky)

Zborov 1917 – 1947

Fascikl C. Ob. kronika Hranic – prameny obecní kroniky C

Příspěvky jednotlivců, úřadů, spolků a korporací.

1C/ Br. Alois Schützer, mučedník, článek z novin

2C/ Úmrtní oznámení Anny Stehlíkové, odb. učitelky

152/ Florián Beneš, řed. Reál. gymnasia, životní data

153/ Josef Vojtecký, poštovní úředník, životní data

254/ Dotazník o Hranicích, stručné údaje o době okupace

261/ Binko Josef, praporčík: Činnost kriminální policie za okupace

271/ Měšt. škola dívčí: Výtah ze školní kroniky

272/ Veřejná okr. nemocnice: referát

275/ Učňovská škola v Hranicích – referát o době okupace

277/ Obecná škola v Hranicích – výtah ze školní kroniky

342/ Fr. Sedláček: Čsl. církev na Hranicku

350/ B. Hajzner: Zpráva o německé činnosti za okupace (40 stran)

359/ Zemědělské oddělení ob. úřadu za okupace

373/ Běh celé samosprávy za okupace (Dr. Šlachta)

385/ Sbor nár. bezpečnosti, referát dle otázek

386/ Římsko-katolický farní úřad: data dle otázek

389/ J. Šnerch a Fr. Šrot: (příslušníci SNB) referáty o době okupace přílohy: Policejní věstník 1942 (Listiny z doby aféry s Heydrichem)

398/ Lázně Teplice během války

408/ Kino Olympia

409/ Občanská beseda JURIK

435/ Městská hudební škola B. Smetany

436/ Staniční úřad ČSD Hranice – město

437/ Železniční stanice Hranice – Severní nádraží

440/ Okresní národní výbor: referát dle otázek

444/ Účty obce Hranic za léta okupace

488/ C. Božek : Činnost zásobovacího úřadu v Hranicích

491/ Hospodářské družstvo v Hranicích za války

493/ Spořitelna v Hranicích : referát

515/ 20. výroční zpráva státního reálného gymnasia v Hranicích s přehledem 1939/47

516/ Památník 1939 – 1945 (Okr. jednotka čs. nár. odboje 1946)

Seznam zhotovil 14. 11. 1949 Alfa Musiol, obecní kronikář

Příloha č. 3

ČESKOSLOVENSKO VE DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE

(Svoje zážitky vypisuje z vlastní kroniky A.V. Musiol.)

OBSAH:	Stránka
Spor se sudetskými Němci	1
President Dr. Edvard BENEŠ se vzdává	2
Kroky dějin	4
Černý 14. březen 1939 a středa 15. březen 1939	5
Válka Německa s Polskem	11
Rok 1940	12
Evropská válka, nyní světová	16
Príměří na západě	17
Rok 1941	19
Rusko ve válce	23
Rok 1942	33
Dny hrůzy	34
Smutná směs	36
Rok 1943	39
Rok 1944	44
Ruská ofensiva	47
Den letecké hrůzy v Hranicích	48
Rok 1945	52
Den hrůzy v Hranicích: 11. 4. 1945	55
Výbuch za Černotínem	57
Události letí, 28. 4. 1945	58
Československý rozhlas PRAHA 415	61
Slavný den v Hranicích, 8. května 1945	65
Konec války v Japonsku	68
Den 28. října 1945	69
Oslavy 5. 5. 1946	71
Volby 26. 5. 1946	72
Příjezd presidenta Dr. Edvarda BENEŠE do Hranic	73
Dvouletý plán hospodářský	74